

Prof. dr. Franc Gašperšič, devetdesetletnik

Prof. Gašperšič letos praznuje 90 let. Rodil se je 13. januarja 1932 v Škofljah. Leta 1952 je dokončal srednjo gozdarsko šolo, se nekaj let zaposlil kot gozdarski tehnik in se nato vpisal na gozdarski študij na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo ter leta 1960 diplomiral. Znova se je zaposlil na Gozdnem gospodarstvu Postojna, kjer je vodil obrat Ilirska Bistrica, nato pa deloval v odseku za gojenje gozdov in urejanje gozdov, ki ga je pozneje tudi vodil. Doktoriral je leta 1972. Leta 1974 je začel honorarno predavati predmet Urejanje gozdov, leta 1975 je bil izvoljen v izrednega profesorja in vsa nadaljnja leta zaposlitve posvetil področju gozdnogospodarskega načrtovanja. Upokojil se je konec leta 1996.

Namesto taksonomskega opisovanja njegovega dela raje omenimo nekaj prepoznavnih značilnosti njegovega delovanja. Precej let je delal na območju dinarskih jelovo-bukovih gozdov in zdi se, da so ti zaradi svoje kompleksne strukture in funkcioniranja oblikovali njegov spoznavni pristop do gozdov, načrtovanja in gospodarjenja z njimi. Skupaj sva prehodila različne gozdne predele v Sloveniji, vendar se je najbolje počutil v Dinaridih. Res je imel rad Snežnik in snežniške gozdove jelke in bukve. Podobno tudi Kras, verjetno zaradi otroštva ali pa zaradi burje, ki prečisti zrak in misli. Ni maral zatočnosti – ne vremenskih ne drugačnih. V dinarskih jelovo-bukovih gozdovih je študiral naravno pomlajevanje drevesnih vrst, dolgoročno spreminjanje njihove strukture in drevesne sestave, zgodovino gospodarjenja z gozdovi, predvsem pa pojav in razvoj kontrolne metode. Vsi izsledki so krepili njegovo kritiko klasičnega gozdnogospodarskega načrtovanja in spodbujali razvijanje novih konceptov upravljanja. Zavedal se je, da če želimo ohranjati naravne in kompleksne gozdne ekosisteme, je treba predrugačiti procese in postopke klasičnega načrtovanja.

Veliko časa je namenil prebiranju strokovne in znanstvene literature, se navduševal nad kibernetiko in splošno teorijo kompleksnih sistemov, v kateri je prepoznal primerna teoretska izhodišča za sodobno ekosistemsko in adaptivno upravljanje

gozdov, ki sloni na kontrolni metodi. Prav razvijanje teoretskih podlag in praktičnih postopkov na področju adaptivnega načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi lahko označimo kot njegov največji prispevek gozdarski znanosti in praksi. Na tem področju je bil zagotovo pionir v širšem prostoru. Žal vseh svojih zamisli in konceptov ni objavil v tujih publikacijah; tudi v domačem okolju ni imel pretiranih želja po nastopanju in afirmaciji. Pred približno desetimi leti mi je v tujini eden od svetovno znanih gozdarskih znanstvenikov z navdušenjem razlagal »nove« koncepte razumevanja in upravljanja gozdov kot kompleksnih sistemov. Bilo je skorajda smešno, saj so bila njegovo sporočila prav takšna, kot smo jih študenti že nekaj desetletij pred tem poslušali na predavanjih pri slavljencu.

Kljub usmerjenosti v spoznavne temelje gozdnogospodarskega načrtovanja je stalno sodeloval z gozdarji v operativi in se odzival na aktualna vprašanja urejanja gozdov in njegove pravne ureditve. Aktiven je bil pri pripravi in izvedbi gozdarskih študijskih dni in različnih delavnic, povezanih z izdelavo gozdnogospodarskih načrtov, vključen je bil v pripravo strokovnih podlag za načrtovanje. Pri tem je bil kritičen do drugih in do svojega dela.

Profesor Gašperšič je bil pri svojem delu pokončen in načelen, kdo bi to – napačno – označil kot trmo. Če česa ni maral, potem so bili to hipokrizija, majhnost duha, strokovna blebetavost in prazno govoričenje. S svojimi značajskimi lastnostmi si ni lajšal dela, kvečjemu nasprotno. Si pa je s svojim ravnanjem pridobil spoštovanje med sodelavci. Ožji sodelavci poznamo mnoge njegove prijetne lastnosti, na primer šegavost ali senzibilnost do narave, ki so bile drugim strokovnim sodelavcem in študentom skrite. Ti ga poznajo predvsem kot strogega, a pravičnega sodelavca in učitelja.

Profesor zdaj s progro prebiva v domu starostnikov v Grosuplju. Obema želimo veliko zdravja in lepih dni.

prof. dr. Andrej BONČINA

Viri

- Winkler, I., 1991. Prof. dr. Franc Gašperšič – šestdesetletnik. *Gozdarski vestnik* 38: 5-14.
- Adamič, F., 2013. Gašperšič, Franc (1932–). Slovenska biografija. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1011000/#primorski-slovenski-biografski-leksikon> (25. januar 2022). Izvirna objava: Primorski slovenski biografski leksikon: 19. snopič Dodatek B - L, 4. knjiga. Ur. Martin Jevnikar Gorica, Goriška Mohorjeva družba, 1993.